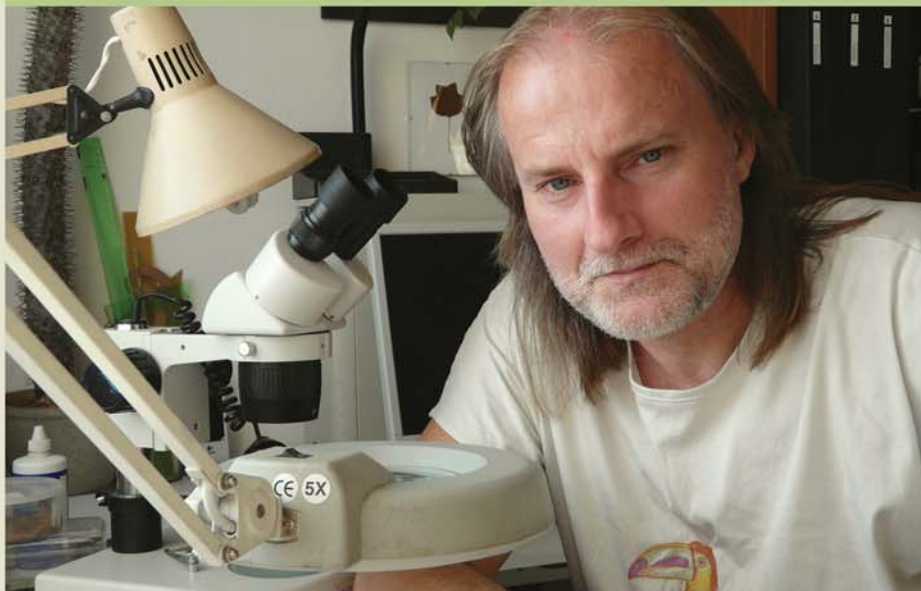

Dne 26. října uplyne již pět let od vydání a křtu našich výukových karet „Zvířátka kolem nás.“ Vzpomínám, jak jsem se pouhý jeden den před slavnostním křtem domlouval s autorem obrázků Zdeňkem Doležalem, aby s námi, jako jeden z členů realizačního týmu, přišel poseďte do penzionu „Stará Roudná“. Telefonoval jsem mu už dost pozdě večer a řešili jsme, kdy a kde se sejdeme i jak ho ještě po křtu převezu za kolegy na pravidelnou entomologickou schůzku. Na obě akce se velice těšil. Přesto se mi vybavuje, jak mne zarazil jeho zastřený hlas, který mne motivoval k otázce na jeho zdraví. „To nic, měl jsem nějakou virózu a zítra to bude dobrý“, zněla Zdeňkova odpověď. Rozloučili jsme se, zavěsili telefon a já vůbec netušil, že ho slyším naposledy. Druhý den ho manželka Ivonna našla ležet v předsíni na podlaze bez známek života.

Křest karet proběhl bez Zdeňka a skončil tichou a bolestnou vzpomínkou na jednoho z našich dlouholetých kolegů, entomologa, zoologa a výtvarníka Zdeňka Doležala. Pět let od jeho úmrtí uplynulo jako voda a já bych mu právě v tomto podzimmím číslu rád věnoval prostor v seriálu O zvířatech a lidech.

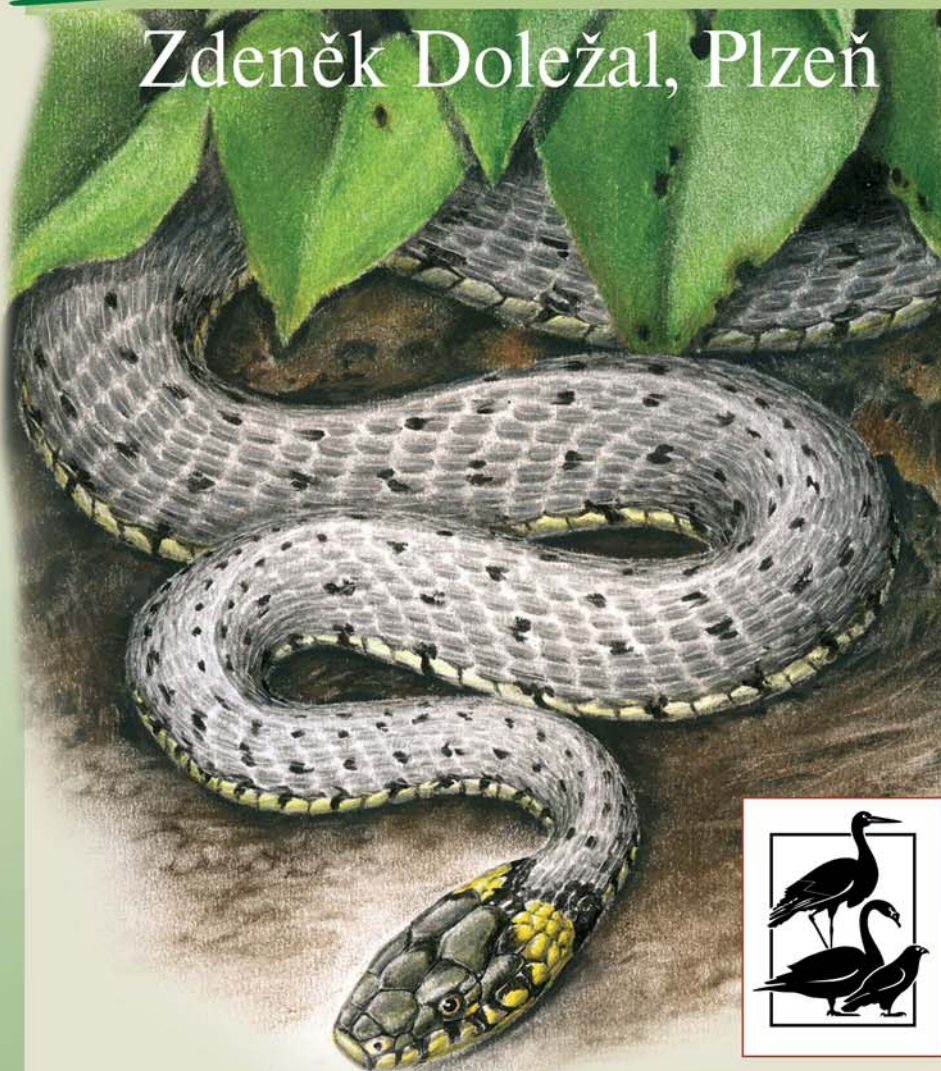
Zdeněk Doležal se narodil v únoru 1957 v Plzni. Už jako malý kluk se zajímal o přírodu, ornitologii a hlavně zvířata. Pokud vím, vždy byl spíše nenápadným samotářem, který, stejně jako řada z nás, hledal a nacházel v přírodě to, co nenašel u lidí. Po základní škole vystudoval stavební průmyslovku, aby se, více na přání rodičů, stal konstruktérem. Ta představa ho nikterak nenadchla, ale v tu dobu povolání výtvarník či zoolog nebylo zrovna lukrativní záležitostí, a tak mu splnění snu o práci v těchto oborech nebylo dopřáno.

Na vojnu kvůli svým zdravotním potížím nešel, a tak po roce u rýsovacího prkna, kde se potvrdilo, že konstruktérem nebude, nastoupil jako ošetřovatel cizokrajných zvířat do ZOO a BZ města Plzně. Ze zahrady odešel v roce 1985 rovněž ze zdravotních důvodů a od tohoto okamžiku zůstává doma a naplno se věnuje odborné práci na poli zoologie a kreslení. V obojím výrazně vynikal, jako jeden z mála dokázal citlivě propojit zoologii s výtvarným uměním, obory zdánlivě si vzdálené. Jeho obrazy zvířat jsou naprosto realistické, s velkým důrazem na charakteristické znaky jednotlivých živočišných druhů i vyzorované detaily. Kresby Zdeňka Doležala mají charakter fotografie a lze podle nich určovat jak hmyz, tak ptáky a větší obratlovce.

O zvířatech a lidech

Zdeněk Doležal, Plzeň

Při tvorbě svých obrazů používal speciální kombinovanou techniku křídly a pastelu, které různě tónoval, rozmazával a zvýrazňoval vymačkáváním do papíru tak, aby dosáhl nejenom cílového barevného efektu, ale i určité plastičnosti obrazu. Zdeněk dokázal naprosto perfektně překreslit a zvětšit vypreparovaného brouka, motýla či plošticí. Do svého díla zapracovával i ty nejmenší detaily, které hledal pod obrovským zvětšovací sklem u svého pracovního stolu. Díky němu jsou dnes zvětšeny

a zachyceny i druhy hmyzu, které pouhým okem pořádně nevidíte.

Pro naši organizaci kreslil Zdeněk hlavně ptáky. Úplně první, co však pro nás kreslil, bylo před dvaceti lety logo našeho spolku. Nejdříve pouze to „malé“ ptačí a pak, když jsme se změnili ze záchranné stanice ptactva na záchrannou stanici živočichů i to „velké“, skupinové. Následoval plakát čápů bílých na hnízdě, pak 16 karet na zimoviště vodních ptáků (Berounka 2004), nejrůznější kresby u nás žijících plazů a ve finále 40 obrazových karet Zvířátek kolem nás (2007).

Mám rád práci Zdeňka Doležala, vždy precizní a skvělou. Stejně tak jsem však měl rád jeho samého, zásadového a spolehlivého člověka, neschopného přetvářky, skvělého ornitologa. Málokdo ví, že se Zdeněk podílel i na praktické ochraně přírody a zpracovával odborné zoologické posudky a průzkumy. Pro mnohé firmy a kolegy byl uznávaným odborníkem i přesto, že ve vyšších odborných kruzích ho nikdo příliš neznal. Zdeněk se tam však nikdy ani netlačil, mnohem bližší mu byla odvedená práce v terénu, která hovořila za něj. Nebyl ani přehnaně společenským typem, měl však kolem sebe vždy skupinu dobrých přátel, se kterou se scházel pravi-

delně a rád. Poznal jsem ho jako člověka, který nezkazil žádnou legraci, vážil jsem si ho a vážím za to, co uměl, znal a dokázal. Častokrát jsem si k němu chodil pro radu, zejména v začátcích činnosti spolku. Vždycky ochotně pomohl a rád se podělil o své ornitologické poznatky.

Zdeňkův nečekaný odchod byl pro náš spolek, město i kraj velkou ztrátou. Po jeho smrti jsem proto ihned začal spolu s jeho manželkou a dcerou sumarizovat a skenovat veškeré jeho dílo. Byla by velká škoda, kdybychom přišli o jedinečné obrazy, nákrasy a postřehy. O tom, že sám Zdeněk nebyl na svůj odchod připraven, jasně hovoří i to, že ho smrt překvapila v plné rozpracovanosti. V bytě, kde jsem se s ním v ten osudný den měl možnost rozloučit i já, byly na stole rozečtené noviny a v pokoji rozpracovaný entomologický průzkum včetně dalších kresby. Až s odstupem času jsem si tak uvědomil, že i přes všechnu bolest, se kterou jsme se museli po jeho odchodu vyrovnat, měl Zdeněk vlastně krásný konec v plné síle a rozdělané práci.

Vzpomínáme na něj všichni jako na člověka, kterého je třeba si vážit a připomínat. U příležitosti dvaceti let činnosti DES OP a pěti let od úmrtí Zdeňka Doležala vydáváme (za podpory Lesů ČR a.s.) již druhé Zvířátkové maxipexo s jeho kresbami. Tentokrát na 40 hracích kartičkách najdete více obrázků hmyzu, ryby a lesní druhy živočichů. Více na www.desop.cz

■ Karel Makoň

